

Формування управлінської компетентності майбутніх директорів закладів дошкільної освіти

Березовська Людмила Іванівна¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail lydunya@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3032-7261>

Scopus Author ID: 57211315126

У статті здійснено аналіз проблеми формування управлінської компетентності майбутніх директорів закладів дошкільної освіти. Проаналізовано зміст понять «компетентність», «управлінська компетентність директора закладу дошкільної освіти». Здійснено теоретичний аналіз досліджень науковців, які вивчали проблеми управлінської компетентності в теорії і практиці управління закладами освіти. Зазначено, що модернізація системи освіти потребує змін в управлінській діяльності, оскільки сучасний керівник закладу дошкільної освіти має бути добре обізнаним у галузі управління, компетентно здійснювати керівництво освітньо-виховним процесом у ЗДО, визначати перспективні вектори розвитку, які впливатимуть на результативність діяльності закладу дошкільної освіти, впроваджувати ефективні методи роботи з персоналом.

Управлінську компетентність директора ЗДО визначено як інтегральну властивість, що включає комплекс професійних знань та вмінь, які засвідчують високий рівень фахової компетентності до управлінської діяльності, особистісно-значущі якості, що сприяють реалізації та виконанню функціональних обов'язків, висока мотивація, працездатність і наполегливість, саморозвиток та самовдосконалення у професії. Зауважено, що директор закладу дошкільної освіти насамперед управлінець, який здійснює організацію та керівництво закладом дошкільної освіти, і від його професійних умінь, лідерських якостей залежить її функціонування, розвиток престижу та іміджу. До професійних умінь, якими повинен оволодіти майбутній директор ЗДО у процесі навчання, відносимо здатність об'єктивно оцінювати свої знання (загальні, спеціальні), ефективно організовувати професійну діяльність, самостійно приймати рішення та відповідати за її результати, встановлювати позитивні суб'єкт-суб'єктні взаємини з працівниками, запроваджувати інновації в освітній процес, прагнути до самовдосконалення та саморозвитку.

Розроблено питальник, наведено приклади вправ та завдань, які розглядалися зі студентами другого (магістерського) рівня вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика організації роботи в закладі дошкільної освіти». Отримані кількісні результати засвідчили, що розроблений комплекс практичних завдань, які розглядалися зі студентами, сприяли підвищенню рівня управлінської компетентності у студентів, майбутніх керівників ЗДО.

Ключові слова: директор ЗДО, управління, управлінські функції, управлінські рішення, заклад дошкільної освіти, освітній процес, компетентність, управлінська компетентність, підготовка фахівців.

Вступ. На сьогодні в нестабільних умовах, спричинених пандемією COVID-19, війну з російським агресором, відбуваються зміни в освітній, соціально-політичній, культурній сферах життя, що зумовлює зміни у системі управлінської діяльності директора закладу дошкільної освіти (далі ЗДО), необхідність впровадження нових форм і методів в освітньо-виховний процес. Головним завданням у процесі управління ЗДО на сучасному етапі є реалізація основних напрямів щодо реформування системи дошкільної освіти в Україні, взаємодія органів державної влади з керівництвом ЗДО, громадськими організаціями, батьками. Закладам дошкільної освіти потрібні керівники нової генерації, які володіють високим рівнем сформованості професійної та управлінської компетентності. Так, у професійному стандарті керівника (директора) закладу дошкільної освіти (Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти, 2021) зазначено, що метою професійної діяльності директора ЗДО є сам процес управління та ефективна організація освітньої, фінансово-господарської діяльності, харчування, медичного обслуговування, управління персоналом; ефективна командна та партнерська взаємодія. Таким чином, директор ЗДО повинен знати закономірності управління на засадах суб'єкт-суб'єктних

¹ доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

взаємин, володіти лідерськими якостями, здійснювати моніторинг діяльності задля забезпечення ефективності управління, підвищення конкурентноздатності та іміджу ЗДО, бути добре обізнаним із нормативно-правовими документами організації управлінської діяльності в закладі дошкільної освіти, впроваджувати інноваційні педагогічні ідеї та практики, розвивати творчий потенціал педагогів, володіти гнучкими, soft skills навичками, бути мобільним, обирати дієві способи досягнення професійних та управлінських рішень, налагоджувати взаємодію з колективом, представниками різних соціальних груп та відомств, бути готовим до прийняття складних управлінських рішень.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у висвітленні особливостей формування у майбутніх директорів ЗДО управлінської компетентності у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти. Завданнями дослідження є: здійснити аналіз сучасних наукових підходів до висвітлення сутності поняття «управлінська компетентність»; визначити особливості формування управлінської компетентності у здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта у процесі навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти; започаткувати експериментальне дослідження щодо рівнів сформованості управлінської компетентності в майбутніх директорів ЗДО.

Матеріали та методи дослідження. Аналіз педагогічної літератури свідчить про зацікавленість учених, педагогів-практиків проблемою управлінської компетентності директорів закладів освіти. Проблемі формування управлінської компетентності директорів закладів дошкільної освіти присвячено дослідження Л. Алексеєнко-Лемовської, А. Бандурки, Л. Карамушки, О. Карпенко, К. Крутий, М. Поташик, Ю. Соловей, Л. Сергєєвої, Р. Шаповала та ін. Загальні аспекти контролю в управлінні діяльністю закладів освіти розкрито у наукових дослідженнях Л. Даниленко, П. Дрозд, Г. Єльнікової, М. Загоруйко, Л. Карамушки, Г. Кравченко, Н. Кугуєнко, А. Панченко та ін. Проте, не зважаючи на різнобічні дослідження науковців, проблема формування управлінської компетентності у майбутніх директорів ЗДО потребує внесення коректив до змісту технологій навчання, які повинні відповідати сучасним освітнім та суспільним викликам.

Результати дослідження. Система освіти – це складне соціальне утворення, яке, як об'єкт управління, має свої характерні особливості. Освіта покликана не лише реагувати на зміни, які відбуваються в суспільстві, але й задавати новий вектор розвитку, який би відповідав суспільним і європейським викликам.

У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки зазначено, що метою розвитку освіти є підготовка висококваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного потенціалу суспільства, готового до викликів майбутнього (Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 р., 2021: 68). Трагічні воєнні події, які сьогодні переживає держава Україна, довели, наскільки освіта і наука є важливими чинниками розвитку суспільства, його обороноздатності, захисту і збереження загальнолюдських цінностей. Сучасному директору ЗДО доводиться працювати в період реформування та модернізації системи дошкільної освіти, освоєння фахівцями нових соціальних ролей, здійснення інформатизації освіти. Крім того відбувається оновлення видів та форм управлінської діяльності, розширення спектру функціональних обов'язків, удосконалення знань та вмінь у галузі менеджменту освіти.

Ефективність реформування системи освіти залежить від конструктивних змін у її управлінні, що пов'язані з пошуком вирішення складних організаційних, соціально-економічних та політичних завдань. Вирішення окреслених завдань вимагає від директора ЗДО високої сформованості управлінської (професійної) компетенції, що забезпечить здійснення професійної діяльності в умовах інноваційного розвитку і нестандартних управлінських рішень.

У контексті дослідження для розкриття змісту поняття «управлінська компетентність» з'ясуємо насамперед сутність поняття «компетентність».

У Законі України про освіту поняття «компетентність» пояснюється як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну або подальшу освітню діяльність» (Закон України про освіту, 2017).

На думку І. Зязюна, компетентність – це особливий тип організації знань, що забезпечує можливість прийняття ефективних рішень (Зязюн, 2001: 75).

А. Богуш, визначаючи поняття «компетентність» акцентує передовсім на особистісно усталеній якості особистості, що включає знання, вміння, навички, креативність (здатність творчо вирішувати завдання), ініціативність, самостійність, самооцінка, самоконтроль та сформованість у предметній компетенції (Богуш, 2007:161).

Таким чином, поняття «компетентність» розуміємо «як особистісну якість, комплексну характеристику особистості як інтегрований результат набутого певного досвіду, знань» і вмінь щодо приймання самостійних конкретних рішень у професійній діяльності (Березовська, 2020: 191).

Проблема готовності фахівців до управлінської діяльності була об'єктом дослідження сучасних науковців (О. Белова, Р. Вдовиченко, І. Дарманська, Г. Єльнікова, Г. Зайченко, Л. Мартинець, Т. Мацевко, Т. Сорочан, Р. Шаповал та ін.). Учені одностайні в тому, що управлінська компетентність ґрунтується на наявності професійних знань, практичного досвіду роботи, культури управління, індивідуально-психологічних особливостях керівника. Проте зауважимо, що знання формуються впродовж життя. Сьогодні важко спрогнозувати, що буде завтра, тому кожне рішення, ґрунтується не лише на знаннях, але й на інтуїції, вмінні керівника передбачати, прогнозувати, проектувати результати своєї діяльності, застосовувати творчий підхід, винахідливість.

Зауважимо, що здійснюючи керівництво ЗДО, крім професійних знань, важливі ґрунтовні знання в галузі законодавства. Міністерством економіки України від 21.09.21 року затверджено професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти» (Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти, 2021). У документі зазначено нормативно-правову базу, якою повинен керуватися директор ЗДО у своїй професійній діяльності, подано перелік загальних компетентностей та трудових функцій, необхідних для успішного здійснення управління закладом дошкільної освіти.

З означеного випливає, що структура управлінської діяльності директора ЗДО характеризується такими показниками, як: наявність загальних умінь (відповідальність, свідомість, ціннісні орієнтації, ефективна комунікація, міжособистісна взаємодія, творче самовираження та ін.); сформованість професійних знань та вмінь (ефективно планувати та організовувати діяльність, самостійно приймати рішення, виявляти ініціативність, творчість, здійснювати контроль, самоконтроль та ін.); специфічні управлінські вміння (управляти персоналом, здійснювати фінансово-господарську, організаційно-методичну діяльність, дотримуватися правил безпеки життєдіяльності, санітарно-гігієнічних вимог, налагоджувати зв'язки з різноманітними органами та службами, забезпечувати організацію освітньо-виховного процесу з урахуванням запитів його учасників та ін.). Структура управлінської діяльності керівника ЗДО представлена на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Структура управлінської діяльності керівника ЗДО

Суголосні з позицією учених (Н. Кінах, П. Олешко) у тому, що сучасний керівник освітньої установи – це стратег, який проектує розвиток організації, враховує сильні та слабкі сторони, наявні ресурси, практичні вміння та адміністративні навички, що характеризують його як організатора, знання методів організації управлінської діяльності, як-от: організаційні, соціальні, економічні та інші (Кінах, Олешко, 2019: 122).

На думку Л. Сергеевої, директор закладу освіти – це насамперед лідер-менеджер, який здійснює управління системою освітнього закладу, забезпечує її функціонування та розвиток, активізує професійну діяльність педагогічного персоналу, організовує та забезпечує їхню діяльність (Сергеева, 2010).

Управлінська компетентність керівника закладу дошкільної освіти, на думку Р. Шаповала, це інтегроване особистісне утворення педагога, що ґрунтується на єдності теоретичної та практичної готовності до здійснення різноманітних управлінських функцій (інформаційно-аналітичної, мотиваційно-цільової, планувально-прогностичної, організаційної, контрольної-регулятивної та ін.) (Шаповал, 2009:

9).

Л. Алексєєнко-Лемовська управлінську компетентність вихователів ЗДО розглядає як систему внутрішніх та зовнішніх ресурсів, необхідних для організації ефективного керівництва освітнього процесу у ЗДО відповідно до цілей, принципів, змісту, технологій його діяльності (Алексєєнко-Лемовська, 2017: 83). Основними ознаками управлінської компетентності, на думку вченої, є здатність педагога забезпечувати в освітньому процесі ціннісне цілепокладання, випереджувальне планування, прогнозування результатів діяльності, корпоративне прийняття рішень, рефлексія (Алексєєнко-Лемовська, 2017: 82).

Таким чином, управлінську компетентність директора ЗДО розглядаємо як інтегральну властивість особистості, що охоплює комплекс професійних знань, умінь та навичок, що засвідчують високий рівень фахової компетентності в галузі дошкільної освіти, до управлінської діяльності, особистісно-значимі якості, які сприяють реалізації та виконанню функціональних обов'язків, висока мотивація, працездатність і наполегливість, саморозвиток та самовдосконалення у професії.

На необхідності формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти управлінської компетентності зазначено й у Державному стандарті вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта (Стандарт вищої освіти, 2021). Документом передбачено формування у здобувачів вищої освіти таких спеціальних, фахових компетентностей, як: вміння організовувати освітній процес у ЗДО, використовуючи в роботі сучасні засоби, методи та технології; організація фінансово-господарської діяльності; впровадження в практику наукових розробок; здійснення просвітницької діяльності задля підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості; забезпечення нормативно-правового регулювання діяльності ЗДО.

Формування управлінської компетентності у здобувачів вищої освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» спеціальності 012 Дошкільна освіта здійснюється у процесі викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика організації роботи в закладі дошкільної освіти» (другий (магістерський) рівень вищої освіти), проходженні виробничих практик і ґрунтується на сукупності теоретичних знань та практичних умінь, які здобуваються у процесі навчання.

Освітньо-професійними програмами (далі ОПП) спеціальності 012 «Дошкільна освіта. Практична психологія в закладах дошкільної освіти» та «Дошкільна освіта. Логопедія в закладах дошкільної освіти» другого (магістерського) рівня вищої освіти навчальна дисципліна є обов'язковим компонентом ОПП. На її вивчення відводиться три кредити ECTS.

Відповідно до робочої програми, метою вивчення навчальної дисципліни є: підготовка студентів до організаційної та управлінської діяльності в галузі дошкільної освіти, ознайомлення із загальнотеоретичними проблемами і науковими основами здійснення управлінської діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти.

Очікуваними результатами навчання у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика організації роботи в закладі дошкільної освіти» є оволодіння студентами нормативно-правовими та законодавчими документами в галузі дошкільної освіти; основами організації різних видів діяльності керівника ЗДО (фінансово-господарська; харчування; медичне обслуговування; оздоровлення дітей; освітній процес; взаємодія з працівниками різних рівнів та відомств); моніторинг якості освітньої та організаційно-управлінської діяльності у ЗДО; аналіз, прогнозування проектування та планування освітнього процесу у ЗДО з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального освітнього середовища, особистісно-зорієнтованого, компетентнісного підходів та ін.

Задля з'ясування рівнів сформованості у майбутніх вихователів ЗДО здатності до здійснення управлінської діяльності було розроблено питальник, у якому взяли участь здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Так, на запитання анкети «Як Ви розумієте поняття «управління»? 46 % майбутніх директорів зазначили, що «управління – це керівництво», 33 % – зазначили, що це вплив керівника на підлеглого; 13 % – відповіли, що це вид професійної діяльності; 6 % – не відповіли на запитання.

Наступне запитання мало на меті з'ясувати чи знайомі студенти з поняттям «функції управління». Відповіді виявилися такими: 38,2 % респондентів зазначили, що провідною функцією в системі управління є контролювальна; 32,4 % респондентів виокремили планувальну та організаційну; 27 % зауважили, що важливою функцією є моніторинг діяльності.

На запитання анкети «Які завдання покликаний вирішувати директор ЗДО?» 47,4 % відповіли, що

директор ЗДО повинен організовувати освітньо-виховний процес у ЗДО, дбати про матеріально-технічну базу, проводити наради. 34,2 % зауважили, що директор ЗДО здійснює керівництво відповідно до посадової інструкції. 18,4 % – «вирішує всі поточні питання, приймає важливі рішення».

Наступне запитання мало на меті з'ясувати, якими професійними вміннями повинен володіти директор ЗДО. 44,8 % зазначили: мати ґрунтовні знання в галузі дошкільної освіти, ведення фінансово-господарської діяльності, мати практичний досвід роботи. 32,5% відповіли, що для керівника важливо вміти комунікувати з людьми, мати організаторські здібності. 22,7 % – бути толерантним, терплячим, знати добре коло своїх повноважень.

На запитання «Як Ви оцінюєте свій рівень сформованості управлінських умінь та навичок?» більшість студентів (76,7 %) зазначили як «задовільний»; 19,4 % оцінили як достатній; 3,9 % респондентів не визначились із відповіддю.

Аналіз отриманих відповідей засвідчив, що студенти фрагментарно володіють поняттями «управління», «функції управління»; не мають ґрунтовних знань щодо визначення професійних завдань, які покликаний вирішувати директор ЗДО. Рівень сформованості управлінської компетентності більшість студентів схарактеризували як «задовільний».

Таким чином, отримані результати спонукали до необхідності цілеспрямованої роботи, щодо формування управлінської компетентності у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Так, у процесі опанування змісту навчальної дисципліни «Теорія і практика організації роботи в закладі дошкільної освіти» посилили увагу на вивчення таких тем, як: «Сутність поняття управління. Зміст та функції управління», «Нормативно-правові документи організації управлінської діяльності у ЗДО», «Умови ефективної управлінської діяльності директора ЗДО», «Моніторинг якості дошкільної освіти», «Традиційні та інноваційні технології в управлінні» та ін.

Практичні заняття проводили із використанням інтерактивних форм та методів роботи зі студентами (дискусія, розгляд проблемних ситуацій, мозковий штурм, дерево рішень, метод-прес, кейс-метод, метод-проектів, написання есе та ін.), що сприяли відпрацюванню вміння спільної, командної роботи, колективного прийняття рішення, вміння домовлятися, розподіляти обов'язки та відповідати за прийняті рішення, знаходити вихід із нетипових ситуацій, набуття практичних умінь та навичок, пов'язаних із управлінською діяльністю директора ЗДО.

Наведемо окремі приклади вправ та завдань, які використовували у роботі зі студентами на практичних заняттях.

Вправа «Моніторинг діяльності ЗДО»

Мета: формувати практичні вміння студентів здійснювати аналіз та планування освітньо-виховного процесу у ЗДО, визначати сильні та слабкі сторони методом SWOT-аналізу.

Обладнання: блок-схема методу SWOT-аналізу.

Процедура виконання. Студенти працювали в групах. Кожній групі пропонували оцінити діяльність ЗДО, в якому вони проходили виробничу практику; розробити критерії для оцінки організації освітньо-виховного процесу у ЗДО, матеріально-технічної бази, методичного забезпечення, кадрового потенціалу; визначити дієві механізми покращення організаційно-управлінської діяльності ЗДО.

Вправа «Ухвалення рішень»

Мета: вчити майбутніх директорів ЗДО планувати та аналізувати свою діяльність, окреслювати завдання, колективно ухвалювати рішення щодо конструктивного їх вирішення.

Процедура виконання. Студенти аналізували річний план роботи ЗДО за напрямками діяльності та розробляли перспективний план роботи на наступний навчальний рік. Майбутні директори ЗДО готували виступ з мультимедійною презентацією задля ознайомлення працівників ЗДО зі змістом роботи закладу дошкільної освіти на наступний навчальний рік.

Рольова гра «Укладання угоди»

Мета: формувати вміння студентів застосовувати теоретичні знання у процесі формулювання змісту угоди (договір) про надання додаткових занять з логопедії «Вчимося говорити правильно» та обговорення умов співпраці.

Матеріал: аркуші формату А-4, картки з реквізитами угоди.

Процедура виконання. Студенти отримали картки, на яких прописано реквізити та зазначено план написання з детальним описом пунктів, виконання зобов'язань учасниками угоди. Студенти працювали в парах, виконуючи ролі директора ЗДО і замовника послуги, обговорювали особливості співпраці, вчилися правильно заповнювати документи, представляти свої інтереси.

Вагоме місце у процесі вивчення навчальної дисципліни відводилося самостійній роботі та індивідуально дослідницьким завданням. Студенти готували теки з нормативно-правовими документами, якими у своїй діяльності керується директор ЗДО, складали портфолію, резюме на заміщення вакантної посади, ознайомлювались із номенклатурою справ та зразками документів, заповнювали їх.

На завершальному етапі дослідження після вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика організації роботи в закладі дошкільної освіти» було проведено черговий зріз знань, спрямований на визначення готовності здобувачів освіти другого (магістерського) рівня до управлінської діяльності. Отримані кількісні дані засвідчили підвищення рівня управлінської компетентності у студентів. Так, більшість студентів (56,7 %) склали підсумковий тест на оцінку «добре». 23,4 % опитаних отримали оцінку «відмінно». Рівень сформованості управлінських умінь та навичок 63,2 % оцінили як «достатній».

Висновки. Таким чином, запропоновані теми лекційних занять, розроблений комплекс практичних завдань, які розглядалися на семінарських та практичних заняттях, сприяли поглибленню знань та формуванню у студентів практичних умінь вирішувати управлінські завдання, колективно приймати рішення, працювати з документами, аналізувати плани роботи ЗДО, здійснювати моніторинг організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, приймати конструктивні управлінські рішення, керуватися нормативно-правовими документами, застосовувати інноваційні методи та технології у роботі з персоналом, здійснювати контроль і самооцінку професійної діяльності.

Література

Алексєєнко-Лемовська Л. В. Розвиток управлінської компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах сучасної освіти. *36. наук. праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки.* 2017. Вип. 75 (2). С. 80-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75%282%29_17

Березовська Л. І. Теоретичні і методичні засади формування комунікативно-мовленнєвої компетентності соціальних працівників у процесі професійної підготовки: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2020 531 с.

Богуш А. М. Компетентнісний підхід до мовленнєвого розвитку дошкільників. *Педагогічна і психологічна науки в Україні.* Т. 2. Дидактика, методика, інформаційні технології. Київ : Педагогічна думка, 2007. С.155-170.

Зязюн І. А. Технологізація освіти як історична неперервність. *Неперервна педагогічна освіта : теорія і практика* : наук.-метод. журнал. 2001. № 1.

Олешко П., Кінах Н. Структура управлінської компетентності керівника освітнього закладу в системі післядипломної педагогічної освіти. *Вісник післядипломної освіти. «Серія «Педагогічні науки».* 2019. Випуск 9 (38). URL: <http://umo.edu.ua/pedagoghichni-nauki-vipuski/zbirnik-naukovikh-pracj-visnik-pisljadiplomnoji-osviti-serija-pedagoghichni-nauki-vipusk-938-2019>

Про затвердження професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти». Наказ Міністерства освіти і науки від 28.09.2021 р. № 620-21 URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti>

Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Наказ МОН від 29.04.2020 р. № 572. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Сергєєва Л. Сучасні орієнтири змісту управлінської компетентності керівника навчального закладу. *Теорія та методика управління освітою.* 2010. № 3.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Київ, 2021. с. 71. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

Шаповал Р. В. Формування управлінської компетентності керівника дошкільного навчального закладу: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харківський національний педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2009. 20 с.

Formation of management competence of future directors of preschool education institutions

Berezovska Liudmyla²,

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

The article analyzes the problem related to the formation of managerial competence of future directors of preschool education. The content of the concepts "competence", "managerial competence of the director of the preschool institution" is analyzed. Theoretical analysis of research of scientists who studied the problems of managerial competence in the theory and practice of management of educational institutions. It is noted that the modernization of the education system requires changes in management, as the current head of preschool education must be well versed in the field of management, competently manage the educational process in a preschool education institution, identify promising vectors of development that will affect the effectiveness of preschool education, implement effective methods of working with staff.

The managerial competence of the director of preschool education institutions is defined as an integral property that includes a set of professional knowledge and skills that demonstrate a high level of professional competence in management, personally significant qualities that contribute to the implementation and performance of functional responsibilities, high motivation, efficiency and perseverance, self-development and self-improvement in the profession. It is noted that the director of a preschool education institution is primarily a manager who organizes and manages a preschool education institution and its functioning; the development of prestige and image depend on his / her professional skills and leadership qualities. The professional skills that the future director of preschool education institutions must master in the learning process include the ability to objectively assess his / her own knowledge (general, special), to effectively organize professional activities, to make decisions independently and be responsible for their results, to establish positive and effective subject-subject relationships with employees, to introduce innovations in the educational process, to strive for self-improvement and self-development.

A questionnaire was developed, examples of exercises and tasks were given, which were considered with students of the second (master's) level of higher education in the process of studying the discipline "Theory and practice of work organization in preschool education". The obtained quantitative results showed that the developed set of practical tasks, which were considered with students, helped to increase the level of managerial competence of students, future heads of preschool education institutions.

Keywords: director of preschool education institutions, management, managerial functions, managerial decisions, preschool institution, educational process, competence, managerial competence, training of specialists.

References

Aleksieienko-Lemovska, L.V. (2017). Rozvytok upravlinskoi kompetentnosti vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv v umovakh suchasnoi osvity [Development of managerial competence of educators of preschool educational institutions in the conditions of modern education]. *Zb. nauk. prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*. Vyp. 75 (2). 80-83. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2017_75%282%29_17 [in Ukrainian].

Berezovska, L.I. (2020). Teoretychni i metodychni zasady formuvannia komunikativno-movlennievoi kompetentnosti sotsialnykh pratsivnykiv u protsesi profesiinoi pidhotovky [The theoretical and methodical bases of formation of communicative-speech competence of social workers in the process of professional training]. *Doctor's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Bogush, A.M. (2007). Kompetentnisnyi pidkhid do movlennievoho rozvytku doshkilnykiv [Competence approach to speech development of preschoolers]. *Pedahohichna i psykhologichna nauky v Ukraini*. V. 2. *Dydaktyka, metodyka, informatsiini tekhnolohii*. Kyiv : Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

Ziazun, I.A. (2001). Tekhnolohizatsiia osvity yak istorychna neperervnist [Technologization of education as historical continuity]. *Neperervna pedahohichna osvita : teoriia i praktyka : nauk.-metod. zhurnal*, 1 [in Ukrainian].

Oleshko, P., & Kinakh N. (2019). Struktura upravlinskoi kompetentnosti kerivnyka osvitnoho zakladu v systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [The structure of managerial competence of the head of an

² Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor, Head of the Department of Theory and Methods of Preschool Education of the State institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

educational institution in the system of postgraduate pedagogical education]. *Visnyk pisliadyploynoї osvity. «Serija «Pedagogichni nauky»*. Vyp. 9 (38). Retrieved from <http://umo.edu.ua/pedagoghichni-nauki-vipuski/zbirnik-naukovikh-pracj-visnik-pisliadiplomnoji-osviti-serija-pedagoghichni-nauki-vipusk-938-2019> [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Kerivnyk (dyrektor) zakladu doshkilnoi osvity» (2021). [On approval of the professional standard "Head (director) of preschool education"]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti> [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia standartu vyshchoї osvity za spetsialnistiu 012 «Doshkilna osvita» dlia druhoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoї osvity (2020). [On approval of the standard of higher education in the specialty 012 "Preschool education" for the second (master's) level of higher education]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf> [in Ukrainian].

Pro osvitu: Zakon Ukrainy (2017). [On education: Law of Ukraine]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

Serheieva, L. (2010). Suchasni oriientyry zmistu upravlinskoї kompetentnosti kerivnyka navchalnoho zakladu [Modern guidelines for the content of managerial competence of the head of the educational institution] *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*, 3 [in Ukrainian].

Stratehiia rozvytku vyshchoї osvity v Ukraini na 2021-2031 roky (2021). [Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021-2031] Kyiv. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> [in Ukrainian].

Shapoval, R.V. (2009). Formuvannia upravlinskoї kompetentnosti kerivnyka doshkilnoho navchalnoho zakladu [Formation of managerial competence of the head of the preschool educational institution]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv. [in Ukrainian].

Accepted: June 3, 2022

